

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 5Cdo/244/2013
Identifikačné číslo spisu: 4212216482
Dátum vydania rozhodnutia: 27.04.2015
Meno a priezvisko: JUDr. Soňa Mesiarkinová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2015:4212216482.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu Home Credit Slovakia, a.s., IČO: 36 234 176, so sídlom v Piešťanoch, Teplická č. 7434/147, právne zastúpeného spoločnosťou ERASMUS LEGAL, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Justičná 9, IČO: 36 789 615, v mene ktorej koná advokát Mgr. Tomáš Rašovský, proti žalovanej B. E., bývajúcej v K., o zaplatenie 672,41 € s príslušenstvom, vedenej na Okresnom súde Komárno pod sp.zn. 13 C 244/2012, o dovolaní žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Nitre z 31. októbra 2012 sp.zn. 5 Co 294/2012, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Nitre z 31. októbra 2012 sp.zn. 5 Co 294/2012, a uznesenie Okresného súdu Komárno zo 14. septembra 2012 č.k. 13 C 244/2012-26, z r u š u j e a vec vracia Okresnému súdu Komárno na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

Okresný súd Komárno uznesením zo 14. septembra 2012 č.k. 13 C 244/2012-26 konanie o zaplatenie istiny vo výške 672,41 eur s 0,025 % úrokom z omeškania denne zo sumy 672,41 eur od 11. augusta 2012 do zaplatenia a o zaplatenie kapitalizovaného denného úroku z omeškania vo výške 66,58 eur zastavil. Žiadnemu z účastníkov nepriznal náhradu trov konania a žalobcovi vrátil súdny poplatok v sume 33,37 eur. Vzhľadom k tomu, že žalobca zaplatil súdny poplatok len zo sumy 627,41 eur označenej ako istina, súd ho vyzval na doplatenie súdneho poplatku za návrh v časti, kde sa domáha zaplatenia sumy 66,58 eur z titulu kapitalizovaného úroku z omeškania a to pod následkom zastavenia konania. Bol toho názoru, že aj tento nárok, keďže bol žalobcom vyčíslený konkrétnou sumou, je v zmysle poznámky pod číslom 6 k položke 1 sadzobníka zákona č.71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdnych poplatkoch,“) samostatným predmetom poplatkového úkonu a je potrebné ho zahrnúť do základu poplatku v súlade s § 7 ods.2 cit. zákona. Žalobca doplatok súdneho poplatku nezaplatil napriek poučeniu o následkoch jeho nezaplatenia, preto súd konanie podľa § 10 ods. 1 zákona č.71/1992 Zb. zastavil.

Krajský súd v Nitre na odvolanie žalobcu uznesením z 31. októbra 2012 sp.zn. 5 Co 294/2012 potvrdil napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa ako vecne správne (§ 219 ods.1 O.s.p.) a žalovanej nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. Odvolací súd uviedol, že postup a rozhodnutie okresného súdu boli

správne s poukazom na ustanovenie § 7 ods. 2 zákona o súdnych poplatkoch, pretože žalobca vyčíslil príslušenstvo pohľadávky v čase začatia konania pevnou sumou, ktorá sa zahŕňa do základu pre výpočet súdneho poplatku za poplatkový úkon. Keďže žalobca doplatok súdneho poplatku nezaplatil napriek výzve a poučeniu súdu, súd prvého stupňa správne konanie zastavil. O trovách konania rozhodol podľa § 224 ods. 1 v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p.

Proti uvedenému rozhodnutiu odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca (ďalej aj „dovolateľ“), prípustnosť ktorého vyvodzoval z § 237 písm. f/ O.s.p. Dovolanie doplnil následne podaniami z 11. októbra 2013 a zo 16. januára 2014. Odňatie možnosti konať videl dovolateľ v tom, že súdy nižšieho stupňa zastavili konanie pre nezaplatenie súdneho poplatku, hoci pre takýto záver neboli dané dôvody, čím mu zabránili, aby jeho žalobný nárok bol posudzovaný meritórne. Ako základ poplatku mala byť v konaní použitá suma istiny, pričom takto určený súdny poplatok žalobca uhradil. V tejto súvislosti žalobca namietal aj nesprávne právne posúdenie veci súdmi (§ 241 ods.1 písm. c/ O.s.p.). Za nesprávny považoval právny názor súdov, že kapitalizované príslušenstvo pohľadávky je samostatným peňažným nárokom, ktorý musí byť zahrnutý do základu pre výpočet súdneho poplatku. S poukazom na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 13. mája 2008 sp.zn. 5 Obo 54/2008 tvrdil, že príslušenstvo sa zahŕňa do základu poplatku len vtedy, ak je predmetom samostatného súdneho konania. Kapitalizovaný úrok teda nie je samostatným nárokom, ale len príslušenstvom nároku. V doplňujúcich podaniach poukázal žalobca na odlišný postup iných súdov v obdobných veciach ako aj na postup samotného Okresného súdu Komárno, ktoré upustilo od vyrubovania súdnych poplatkov v obdobných veciach. Z týchto dôvodov žiadal, aby dovolací súd napadnuté rozhodnutia oboch súdov nižšieho stupňa zrušil a vec vrátil prvostupňovému súdu na ďalšie konanie.

Žalovaná sa k dovolaniu nevyjadřila.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) skúmal najskôr, či dovolanie smeruje proti takému rozhodnutiu odvolacieho súdu, proti ktorému je tento opravný prostriedok prípustný.

V prejednávanej veci odvolací súd rozhodol uznesením. Podľa § 239 ods. 1 O.s.p. dovolanie je tiež prípustné proti uzneseniu odvolacieho súdu, ak a/ odvolací súd zmenil uznesenie súdu prvého stupňa, b/ odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločností (§ 109 ods. 1 písm. c/ O.s.p.) na zaujatie stanoviska. Podľa § 239 ods. 2 O.s.p. dovolanie je prípustné tiež proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, ak a/ odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, b/ ide o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia, c/ ide o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky.

Uznesenie odvolacieho súdu vo výroku, ktorým odvolací súd potvrdil výrok súdu prvého stupňa o zastavení konania, nevykazuje znaky žiadneho z uznesení uvedených v § 239 ods. 1 a ods. 2 O.s.p., proti ktorým je dovolanie prípustné. Prípustnosť podaného dovolania preto z týchto ustanovení nemožno vyvodiť.

So zreteľom na znenie ustanovenia § 242 ods. 1 druhá veta O.s.p. je dovolací súd povinný vždy skúmať, či v konaní nedošlo k procesnej vade v zmysle § 237 O.s.p. (v znení účinnom do 31. decembra 2014). Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Žalobca procesné vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. nenamietal; a ich existencia v dovolacom konaní nevyšla ani najavo. Prípustnosť jeho dovolania preto z týchto ustanovení nemožno vyvodíť.

Žalobca v dovolaní výslovne namietal, že v konaní mu postupom súdov bola odňatá možnosť konať (§ 237 písm.f O.s.p.), pretože súd zastavil konanie pre nezaplatenie súdneho poplatku za návrh, hoci ho riadne uhradil, čím mu odňal právo na súdnu ochranu.

S prihliadnutím na túto námietku sa dovolací súd osobitne zaoberal otázkou, či dovolateľovi nebola v konaní odňatá možnosť pred súdom konať v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. Za taký postup judikatúra považuje procesný postup súdu priechiaci sa zákonu, ktorým sa účastníkovi znemožňuje realizácia procesných oprávnení účastníka občianskeho súdneho konania priznaných mu za účelom uplatnenia a ochrany jeho práv. Táto vada konania znamená porušenie základného práva účastníka súdneho konania na spravodlivý proces, ktoré právo zaručujú v podmienkach právneho poriadku Slovenskej republiky okrem zákonov aj čl. 46 a nasl. Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, každý má právo domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva a na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru spočíva v oprávnení každého domáhať sa ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ods. 1 ústavy).

Aj v prípade rozhodnutí súdu vo veciach týkajúcich sa súdnych poplatkov môže dôjsť k odňatiu možnosti účastníka konať pred súdom, avšak len za podmienky, ak v dôsledku takéhoto rozhodnutia dôjde k odopretiu prístupu účastníka k súdu garantovaného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a pokiaľ takéto rozhodnutie súdu je v priamej príčinnej súvislosti s tým, že sa účastníkovi znemožní domáhať sa ochrany svojich práv na súde. V zmysle konštantnej judikatúry Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ako aj Ústavného súdu Slovenskej republiky o odňatie možnosti účastníka konania konať pred súdom v zmysle uvedeného ide tiež v prípade nesprávneho procesného postupu súdu, ktorý zastavil konanie z dôvodu nezaplatenia súdneho poplatku z návrhu na začatie konania (§ 10 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch) napriek tomu, že preto nebol zákonný dôvod (R 50/1997, 5 Cdo 24/2014, 6 Cdo 155/2011) a tým odoprel účastníkovi právo na súdnu ochranu. Vzhľadom na uvedené, bolo predmetom prieskumnej činnosti dovolacieho súdu posúdenie, či bol súdny poplatok za návrh v prejednávanej veci vyrubený v súlade s ustanoveniami zákona o súdnych poplatkoch respektíve či bol správne určený základ súdneho poplatku za návrh v zmysle § 7 ods.1 zákona o súdnych poplatkoch.

Po preskúmaní napadnutých rozhodnutí súdov nižšieho stupňa dovolací súd dospel k záveru, že potvrdzujúce rozhodnutie odvolacieho súdu a s ním súvisiace rozhodnutie okresného súdu nemôžu obstáť z pohľadu svojej zákonnosti a splnenia podmienok stanovených ustanovením § 10 ods.1 O.s.p. pre zastavenie konania z dôvodu nezaplatenia súdneho poplatku.

Podľa § 1 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch, súdne poplatky sa vyberajú za jednotlivé úkony alebo konanie súdov, ak sa vykonávajú na návrh a za úkony orgánov štátnej správy súdov a prokuratúry (ďalej len "poplatkový úkon") uvedené v sadzobníku súdnych poplatkov a poplatku za výpis z registra trestov (ďalej len "sadzobník"), ktorý tvorí prílohu tohto zákona.

V zmysle § 6 ods.1, 2 zákona o súdnych poplatkoch, sadzba poplatku je uvedená v sadzobníku

percentom zo základu poplatku alebo pevnou sumou. Ak je sadzba poplatku ustanovená za konanie, rozumie sa tým konanie na jednom stupni. Poplatok podľa rovnakej sadzby sa vyberá i v odvolacom konaní vo veci samej. Poplatok za dovolanie sa vyberá vo výške dvojnásobku poplatku ustanoveného v sadzobníku.

V zmysle § 7 ods. 1 veta prvá zákona o súdnych poplatkoch, pri percentnej sadzbe je základom poplatku cena predmetu poplatkového úkonu.

V zmysle § 7 ods.2 zákona o súdnych poplatkoch, cena príslušenstva sa zahrnie do základu poplatku len vtedy, ak je príslušenstvo samostatným predmetom poplatkového úkonu.

V odvolacom konaní je základom poplatku cena nároku uplatňovaného v odvolaní. To platí i pre dovolanie. (§ 7 ods. 10 zákona o súdnych poplatkoch)

Z ustanovenia § 1 ods.1 v spojení s § 7 ods.1 zákona o súdnych poplatkoch vyplýva, že základom poplatku v prípade žalobného návrhu je cena predmetu poplatkového úkonu, t.j. hodnota nároku uplatňovaného v súdnom konaní (hodnota predmetu sporu). Na odsek 1 ustanovenia § 7 následne nadväzuje odsek 2, ktorý ho dopĺňa v tom zmysle, že pokiaľ sa v súdnom konaní okrem istiny (základu poplatku) žalobca domáha aj jej príslušenstva (§ 121 ods. 3 OZ), potom sa cena príslušenstva zahrnie do základu súdneho poplatku len v tom prípade, ak sa príslušenstvo stane v priebehu tohto súdneho konania v procesnom zmysle slova „samostatným predmetom poplatkového úkonu,“. S ohľadom na vymedzenie pojmu poplatkový úkon (§ 1 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch) by tomu tak bolo vtedy, ak by niektorí z účastníkov napadol opravným prostriedkom iba výrok súdu týkajúci sa výlučne len príslušenstva pohľadávky nie však istiny. Inými slovami, vždy keď je predmetom konania pohľadávka, od ktorej žalobca odvodzuje nárok na príslušenstvo, základom poplatku bude len hodnota tejto pohľadávky bez ohľadu nato ako žalobca špecifikuje jej príslušenstvo. V danom prípade je teda z pohľadu poplatkovej povinnosti žalobcu úplne irelevantné, či v žalobnom petite úroky špecifikuje uvedením konkrétnej čiastky (úroky kapitalizované za určité časové obdobie), ako tomu bolo v prejednávanej veci, alebo ich vymedzí percentuálne vo vzťahu k výške pohľadávky od konkrétneho dátumu do doby zaplatenia (teda za časovo neurčité obdobie). Dôležité je len to, že sa žalobca domáha v konaní priznania pohľadávky a že priznanie úrokov z omeškania sa nestalo samostatným predmetom poplatkového úkonu.

Z obsahu žalobného návrhu je zrejmé, že žalobca sa v konaní domáhal zaplatenia istiny v sume 672,41 eur z titulu úverovej zmluvy a jej príslušenstva. Rozsah poplatkovej povinnosti žalobcu tak zodpovedal sume 672,41 eura, čo bol základ pre určenie výšky súdneho poplatku v zmysle § 7 ods.1 zákona o súdnych poplatkoch, podľa položky 1 písm. a/ sadzobníka. Žalobca súdny poplatok zodpovedajúci takto vymedzenej poplatkovej povinnosti, t.j. 40 eur zaplatil a splnil si tak svoju poplatkovú povinnosť v plnom rozsahu. Pokiaľ teda okresný súd dovyrubil žalobcovi súdny poplatok za návrh tak, že doň zahrnul aj hodnotu kapitalizovaného denného úroku z omeškania, urobil tak nesprávne a neboli splnené zákonné dôvody pre zastavenie konania v zmysle § 10 ods.1 zákona o súdnych poplatkoch.

Na základe vyššie uvedeného dovolací súd dospel k záveru, že žalobca dôvodne namieta, že rozhodnutím odvolacieho súdu, ktorý potvrdil rozhodnutie okresného súdu o zastavení konania pre nezaplatenie súdneho poplatku vyrubeného vo výške odporujúcej zákonu, mu bola odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.). Najvyšší súd preto dovolaním napadnuté uznesenie Krajského súdu v Nitre z 31. októbra 2012 sp.zn. 5 Co 294/2012 zrušil a keďže rovnakou vadou je postihnuté aj rozhodnutie súdu prvého stupňa, zrušil aj uznesenie Okresného súdu Komárno zo 14. septembra 2012 č.k. 13 C 244/2012-26 a vec vrátil Okresnému súdu Komárno na ďalšie konanie (§ 243b ods.2 a 3 O.s.p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znovu aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.